परमाणु ऊर्जा केन्द्रीय विद्यालय ...

आवधिक ...

Extra 26/9/2010

कक्षा– 6 संस्कृत

समय– १:३० घंटा पूर्णांक– 40

1. निम्नलिखित गद्यांश का हिंदी अथवा अंग्रेजी में अनुवाद कीजिए– 5

एषः विद्यालयः । अत्र छात्राः शिक्षकाः , शिक्षिकाः च सन्ति। एषा संगणक ... अपि ।

एतानि संगणकयन्त्राणि सन्ति। एतत् अस्माकं विद्यालयस्य उद्यानम् अस्ति।

अथवा

एषः समुद्रतटः। अत्र जनाः पर्यटनाय आगच्छन्ति। केचन तरंगैः क्रीडन्ति। ...

तेषु केचन कन्दुकेन क्रीडन्ति।

2. निम्नलिखित श्लोक का अर्थ लिखिए– 5

उद्यमेन हि सिध्यन्ति कार्याणि न मनोरथैः।
न हि सुप्तस्य सिंहस्य प्रवशन्ति मुखे मृगाः।।

अथवा

वने वने निवसन्तो वृक्षाः।
वनं वनं रचयन्ति वृक्षाः।।
शाखादोलासीना विहगाः।
तैः किमपि कूजन्ति वृक्षाः।।

3. किन्हीं **तीन प्रश्नों** के उत्तर एक पद में लिखो– 3

(क) वृक्षाः कैः पातालं स्पृशन्ति ?

(ख) भारतस्य दीर्घतमः समुद्रतटः कः ?

(ग) शृगालस्य मित्रः कः आसीत् ?

(घ) सर्वे जन्तवः केन तुष्यन्ति ?

(ङ) शृगालस्य स्वभावः कीदृशः भवति ?

4. निम्नलिखित के लिए तत्सम शब्द लिखो– 3

सियार , कौआ , मक्खी , बन्दर , बगुला , नाक

5. दिए गए अव्यय पदों मे से उचित अव्यय पद भरकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए– 3

(अद्य , अपि , प्रातः, कदा , सर्वदा ,अधुना)

(क) ....भ्रमणं स्वास्थाय भवति।

(ख) त्वं .... मातुलगृहं गमिष्यति।

(ग) ....सत्यं वद।

(घ) दिनेशः विद्यालयं गच्छति, अहं .... तेन सह गच्छामि।

(ङ) .... विज्ञानस्य युगः अस्ति।

(च) .... रविवासरः अस्ति।

6. दिए गए शब्दों में से सही समानार्थक शब्द चुनकर लिखिए– 3

(ग्रन्थे , कोकिलः , गरुडः , परिश्रमेण , कथने ,विहगः)

वचने	वैनतेयः ....
पुस्तके	उद्यमेन ....
पिकः	खगः ....

7. उदाहरण के अनुसार वर्ण–विच्छेद कीजिए– 3

उदाहरण– कोकिले–. क्+ओ+क्+इ+ल्+ए

चटके , बालकः , वातायनम्

8. वर्णों का संयोजन करके शब्द बनाइए– 3

(क) स्+औ+च्+इ+क्+ अः

(ख) उ+द्+य्+आ+न्+ए

(ग) म्+आ+ प्+इ+क्+आ

(घ) प्+उ+र्+आ+ण्+आ+ न्+इ

(ङ) प्+उ+स्+त्+अ+क्+आ+न्+इ

(च) म्+अ+य्+ऊ+र्+आः

9. उचित कथनों के सामने 'आम्' और अनुचित कथनों के सामने 'न' लिखिए– 3

(क) काकः कृष्णः न भवति।

(ख) अस्माभिः प्रियं वक्तव्यम्।

(ग) वसन्तसमये पिककाकयोः भेदः भवति।

(घ) वैनतेयः पशुः अस्ति।

(ङ) वचने दरिद्रता न कर्तव्या।

(ङ) पिकः कृष्णः भवति।

10. विलोम शब्दों का सही मिलान करो– 3

सार्थकः	श्वेतः
गच्छति	मित्रम्
कृष्णः	दुखदम्
शत्रुः	समर्थः
सुखदम्	आगच्छति
असमर्थः	निरर्थकः

11. उदाहरण देखकर शब्दरूप लिखिए– 3

	एकवचन	द्विवचन	बहुवचन
(क) उदाहरण	चषकः	चषकौ	चषकाः
	मयूरः	....	....
(ख) उदाहरण	लता	लते	लताः
	रोटिका	....	....
(ग) उदाहरण	वनम्	वने	वनानि
	....	पुष्पे	....

12. धातु रूप लिखिए– 3

पठ् लट्लकार (वर्तमानकाल)

	एकवचन	द्विवचन	बहुवचन
प्रथम पुरुष	पठति	....	....
मध्यम पुरुष	....	पठथः	....
उत्तम पुरुष	....	....	पठामः